

Status:

Ten tijde van de uitwerking van deze protocollen is nog niet bekend wat het resultaat is van het RIVM-onderzoek en wat dat betekent voor het kabinetsbesluit over het heropenen van de scholen. De partijen die betrokken zijn bij het uitwerken van deze protocollen, hechten eraan te benadrukken dat veiligheid en gezondheid van leerlingen en onderwijspersoneel voorop staan. Dat betekent ook dat RIVM-richtlijnen te allen tijde leidend zijn voor het werken in de school. Na een kabinetsbesluit over het heropenen van de scholen, moet de uitwerking van een protocol heroverwogen worden en moet getoetst worden of deze in lijn zijn met de op dat moment geldende RIVM-richtlijn.

Dit document is dus geen advies over het openen van de scholen. Niet over de eerder genoemde opties 1 tot en met 4 van het kabinet (waarvan we hier optie 1 in verschillende varianten van een protocol voorzien) en ook niet over de genoemde opties A, B en C. Wat hier gepresenteerd wordt, zijn protocollen die invulling geven aan mogelijke keuzes van het kabinet.

Na een kabinetsbesluit heeft de sector PO een aantal werkdagen nodig om de nieuwe werkwijze in te regelen op de scholen/met de kinderopvang. De minister heeft eerder benadrukt dat de meivakantie ook echt vakantie is voor de leerlingen en het onderwijspersoneel. Daarom kan niet van scholen verwacht worden dat zij op de eerste dag na de meivakantie onmiddellijk leerlingen kunnen ontvangen in de school.

Uitgangspunt:

1. Deze protocollen gaan uit van optie 1 van OCW bij het gedeeltematig weer openen van scholen: alle leerlingen in de onderbouw PO (groep 1, 2, 3 en 4 of leeftijd 4-8), het gehele SO en VSO gaan naar school per 11/05
2. Noodopvang van leerlingen blijft bestaan
3. Vervolgscenario: cohort bovenbouw (groep 5,6,7,8 of leeftijd 8-12) gaan per 02/06 weer naar school

		Optie A	Optie B	Optie C
		1,5 meter blijft van kracht voor leerlingen én volwassenen Allen houden 1,5 m afstand.	Epidemiologisch perspectief, klassen halveren, 1,5m blijft van kracht voor volwassenen Enkel volwassene tot leerling én volwassenen onderling 1,5m afstand.	1,5 meter niet handhaven voor leerlingen, volwassenen onderling houden wel afstand Enkel volwassenen onderling 1,5m afstand.
1	Algemene RIVM richtlijn Veiligheidsrisico's	Huidige richtlijn blijft van kracht	Nieuwe richtlijn RIVM, aangepast voor onderwijssetting	Nieuwe richting RIVM, aangepast voor onderwijssetting
2	Maximaal aantal leerlingen per klas	Maximaal 8 leerlingen	Maximaal 15 leerlingen	Reguliere groepsmaatte gehandhaafd

II	1	Consequenties voor les tijd	Optie A1: Verdeling van dagdelen per week. Totaal te verdelen: onderbouw 8 dagdelen per week. Uitgaande van 3 tot 4 subgroepen betekent dit minimaal 2 dagdelen per week naar school. Onderwijstijd 7 uur fysiek Aangevuld met afstandsonderwijs Optie A2: Klassen splitsen met voor de leerlingen deels onbekende leraar. Onderwijstijd 15 uur per week (praktische bezwaren binnen optie A.)	Verdeling van de dagdelen ochtend en middag Subgroep 1: ma, di, wo en do Subgroep 2: ma, di, do en vrij Onderwijstijd 14 uur fysiek Aangevuld met afstandsonderwijs	Regulier schooltijd kan aangehouden worden (of gedeelte daarvan). Uiteraard ook afhankelijk van beschikbaarheid leraren.
	2	Focus	Leerlingcontact en minimaal onderwijsaanbod	Leerlingcontact en transitie naar reguliere situatie, en basis onderwijsaanbod	Leerlingcontact, reguliere onderwijssituatie, zo veel mogelijk regulier aanbod, en aandacht voor specifieke onderwijsbehoeften Basisaanbod
	3	Consequenties voor aanbod	Aanbod minimaliseren - Aan scholen zelf om aanbod te creëren passend bij de situatie. Voorstel: - Aandacht sociaal/emotioneel - Basisaanbod Taal / Rekenen - Voorbereiding op thuiswerk	Gereduceerd aanbod - Aan scholen zelf om aanbod te creëren passend bij de situatie. Voorstel: - Aandacht sociaal/emotioneel - Aanbod Taal / Rekenen - Aanbod andere vakken - Voorbereiding op thuiswerk	- School is zelf verantwoordelijk voor lesaanbod Reguliere aanbod: - Aandacht sociaal/emotioneel - Regulier Taal / Rekenen - Andere vakgebieden - Remedierend aanbod op basis van ondersteuningsbehoefte
	4	Consequenties schoolgebouw en faciliteiten	A1: 1,5 meter opstelling in eigen lokaal realiseren A2: Splitsen betekent meer les in andere lokalen, beschikbaarheid meubilair, lesmateriaal, uitdagende leeromgeving voor het jonge kind is een probleem.	Geen, ruimere opstelling in eigen lokalen realiseren	Geen, eigen lokalen in gebruik
	5	Beperking lesaanbod	- Geen groepsactiviteiten met fysiek contact - Geen speelhoeken - Geen lichamelijke oefening	- Geen groepsactiviteiten met veel fysiek contact (veel leerlingen samen op 1 plek, of door activiteit overmatig lichamenlijk contact), hierbij	Geen beperkingen - Voorkom intensief contact wanneer niet nodig

			dient per activiteit afgewogen worden of dit passend is.	
6	Buitenschools aanbod, excursies, schoolreizen	Geen aanbod	Geen aanbod	Geen aanbod
7	Consequenties voor les op afstand	Onderbouw: Vraagt parallel veel inzet voor onderwijs op afstand Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan	Onderbouw: vraagt parallel inzet voor onderwijs op afstand Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan	Onderbouw: inzet afstandsonderwijs vervalt Bovenbouw: afstandsonderwijs blijft in huidige vorm bestaan
8	Noodopvang kinderen kwetsbare posities en voor kinderen van ouders met cruciale beroepen	Blijft bestaan Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.	Blijft bestaan Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.	Blijft bestaan voor bovenbouw Afstemming met betrokken organisaties blijft, kan leiden tot heroverweging wanneer kind weer naar school gaat.
9	Belasting van leraren	Onderbouw: dubbel (fysiek en afstand) Bovenbouw: huidige inzet Bij optie 2: totale inzet van lerarenteam dubbele inzet (fysiek/digitaal) Noodopvang Nb: uitvoering van fysiek onderwijs, én digitale instructie is niet uitvoerbaar. Afstandsonderwijs zal beperkt worden tot een minimum (werk mee naar huis). Uiteindelijk afhankelijk van beschikbaarheid leraren (ziekte, koorts, huisgenoot, leraar behoort tot risicogroep, enz.) Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving.	Onderbouw: dubbel (fysiek en afstand) Bovenbouw: huidige inzet Noodopvang Nb: uitvoering van fysiek onderwijs, én digitale instructie is niet uitvoerbaar. Afstandsonderwijs zal beperkt worden tot een minimum (werk mee naar huis). Uiteindelijk afhankelijk van beschikbaarheid leraren (ziekte, koorts, huisgenoot, leraar behoort tot risicogroep, enz.) Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving.	Onderbouw: regulier Bovenbouw: huidige inzet afstandsonderwijs Noodopvang Uiteindelijk afhankelijk van beschikbaarheid leraren (ziekte, koorts, huisgenoot, leraar behoort tot risicogroep, enz.) Onderwijs is een van de vitale sectoren in onze samenleving. Onderwijspersoneel dat gezond is, is in principe beschikbaar voor het verzorgen van het onderwijs op de school. De schoolleiding treedt in overleg met personeel dat zelf een kwetsbare gezondheid heeft, of samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.

		samenwoont met gezinsleden met een kwetsbare gezondheid over de werkzaamheden op school en eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	eventuele vrijstelling van contacturen. Medewerkers voor wie dit niet geldt worden geacht op school te zijn als het onderwijs er om vraagt.	
10	Ondersteuning door ouders bij leeractiviteiten	Geen ondersteuning door ouders in de school	Geen ondersteuning door ouders in de school	Geen ondersteuning door ouders in de school
III	Centraal vastgesteld (handboek soldaat)			
1	Fysiek contact:	<ul style="list-style-type: none"> • Iedereen houdt anderhalve meter afstand van elkaar • Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed • we schudden geen handen • Hoesten in onze elleboog • Zitten niet aan ons gezicht • Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> • Volwassenen (en iedereen ouder dan 12 jaar) houden anderhalve meter afstand van elkaar • Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed • we schudden geen handen • Hoesten in onze elleboog • Zitten niet aan ons gezicht • Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft. 	<ul style="list-style-type: none"> • Volwassenen (en iedereen ouder dan 12 jaar) houden anderhalve meter afstand van elkaar • Iedereen wast zijn/haar handen vaak en goed • we schudden geen handen • Hoesten in onze elleboog • Zitten niet aan ons gezicht • Je blijft thuis wanneer je ziekteverschijnselen hebt, of ziek bent, of iemand uit het gezin verkoudheidsklachten met koorts en/of benauwdheid heeft.
2	Medisch handelen	Medisch handelen <u>niet</u> mogelijk.	Medisch handelen <u>niet</u> mogelijk.	Alleen rekening houden 1,5m afstand tussen volwassenen.
3	Schoolplein	Duidelijk regels voor gebruik schoolplein.	Duidelijk regels voor gebruik schoolplein	Geen implicaties voor schoolplein, voorkom onnodig samenkomen van veel leerlingen en volwassenen.
4	Looproutes in de school	School hanteert strenge looproutes in de school voor alle leerlingen en onderwijspersoneel. Waar mogelijk eenrichtingsroutes: maatwerk voor iedere school	School hanteert looproutes Waar mogelijk eenrichtingsroutes: maatwerk voor iedere school	Looproutes zijn wenselijk, maar niet noodzakelijk
5	Binnenkomst en looproutes door school	Ouders mogen niet de school in. Er zijn vastgestelde looproutes voor leerlingen en personeel. Er wordt een plek aangewezen voor het afscheid nemen. Personeel straat buiten om halen en	Ouders mogen niet de school in. Vastgestelde looproutes zijn niet nodig: personeel houdt zelf 1,5m afstand. Er wordt een plek aangewezen voor	Ouders mogen niet de school in. Vastgestelde looproutes zijn niet nodig: personeel houdt zelf 1,5m afstand. Er wordt een plek aangewezen voor het afscheid nemen.

		brenge in goede banen te leiden.	het afscheid nemen. Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.
6	Pauzebeleid	Gestructureerde planning van pauzes en indeling op het plein.	Planning van pauzes om grote groepen leerlingen te voorkomen	Geen planning, voorkom waar mogelijk grote groepen kinderen bij elkaar op één plek.
7	Tussenschoolse opvang	Niet van toepassing In het uitzonderlijke geval een school kiest om beide dagdelen voor een kind op 1 schooldag te plannen, dan gelden alle bovenstaande regels ook voor tussenschoolse opvang.	Niet van toepassing In het geval een school kiest om dagdelen voor een kind op 1 schooldag te plannen, dan gelden alle bovenstaande regels ook voor tussenschoolse opvang.	Alleen rekening houden met 1,5m afstand tussen volwassenen.
	Kinderopvang	Niet van toepassing	Mogelijkheden afstemmen kinderen op te laten vangen door de Kinderopvang die niet naar school kunnen	Mogelijkheden afstemmen kinderen op te laten vangen door de Kinderopvang die niet naar school kunnen
8	Hygiënemaatregelen	Op iedere school en in ieder klaslokaal <ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • Oppervlaktesprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen	Op iedere school en in ieder klaslokaal <ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • oppervlaktesprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen	<ul style="list-style-type: none"> • desinfecterende handgel • zeep • papieren handdoekjes • oppervlaktesprays Een of meerdere personeelsleden moeten verantwoordelijk worden gesteld voor de uitvoering van deze hygiënemaatregelen
9	Hygiëneregeling leermiddelen	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen tussentijds ontsmet te worden.	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen met regelmaat ontsmet te worden.	Leermiddelen, devices en werkplek dienen bij gebruik door meerdere leerlingen met dagelijks ontsmet te worden.
10	Schoonmaak	Dagelijkse intensieve schoonmaak.	Dagelijks intensieve schoonmaak.	Dagelijks intensieve schoonmaak.
11	Afstand personeel	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.	Te allen tijde 1,5 meter afstand tussen personeelsleden onderling. Personeel werkt zoveel mogelijk vanuit huis.
12	Beschikbaarheid personeel	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.	Bij ziekteverschijnselen, of ziekte van groepsleerkracht vervalt in principe fysiek onderwijs voor leerlingen van de betreffende groep, tenzij de school dit anders kan organiseren. Onderwijs op afstand wordt op dit moment opnieuw ingevoerd door de school.

13	Wegstuurbeleid	Cf richtlijn rvm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.	Cf richtlijn rvm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.	Cf richtlijn rvm als klachten gedurende de dag worden ontwikkeld gaat het personeelslid naar huis en bij kind wordt contact opgenomen met de ouders. Ouders dienen kind direct op te halen.
14	Gezondheidsmeting op school	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.	Landelijke protocol: Bij twijfel wordt temperatuur gemeten op school. Voorstel: oorthermometer die gedesinfecteerd wordt na gebruik.
15	Thuisblijf regels – gezondheid leerlingen	Cf richtlijn rvm	Cf richtlijn rvm	Cf richtlijn rvm
16	Thuisblijf regels – gezondheid personeel	Cf richtlijn rvm	Cf richtlijn rvm	Cf richtlijn rvm
17	Contact ouders	Geen fysiek contact, cf rvm richtlijn	Geen fysiek contact, cf rvm richtlijn	Geen fysiek contact, cf rvm richtlijn
18	Oudergesprekken	digitaal	digitaal	digitaal
19	Ouders in de school	nee	nee	nee
20	Brengen/halen aantallen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen	Slechts 1 volwassene brengt en haalt het kind/kinderen
22	Communicatie	Infographics en verkeersborden	Infographics	Infographics
IV In te vullen door scholen in overleg met medezeggenschap, waarbij de gevraagde termijnen voor overleg met GMR naar redelijkheid worden ingevuld, zodanig dat snel besluiten kunnen worden genomen.				
1	Schoolplein	Opties: - Fasering van pauzes, indien het schoolplein te beperkt is qua ruimte.	Opties: - Fasering van pauzes, indien het schoolplein te beperkt is qua ruimte.	Enkel afstand tussen personeel onderling.
2	Brengen en halen van kinderen	Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en	Opties: - Hebben leslokalen eigen buitendeuren: benut deze voor brengen en halen. - Heeft de school meerdere ingangen: maak helder per ingang welke leerlingen die ingang gaan gebruiken. - Heeft de school maar één ingang, faseer dan de toegang. Dit kan met een bel, maar dit kan ook met vastgestelde tijdstippen. - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.	Enkel afstand tussen volwassenen Opties: - Er worden vaste plekken aangewezen voor het afscheid nemen van de leerlingen door de ouder. - Personeel staat buiten om halen en brengen in goede banen te leiden.

Addendum Speciaal Onderwijs, Speciaal Basisonderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs

XX	1	Specifieke zaken voor SO / SBO / VSO	<ul style="list-style-type: none"> - Sbo: waar van toepassing reguliere lijn volgen, of so/vso volgen. - Hele dagen school i.v.m. efficiënt taxivervoer. - VSO: Daar waar mogelijk kan gekeken worden of leerlingen zelfstandig kunnen reizen omdat het om de oudere leerling gaat. - Ouders die bang zijn om hun kinderen naar school te laten gaan (of de jongere is zelf angstig) geen maatregelen treffen hieromtrent. 	Idem	Idem
	2	Maximaal aantal leerlingen per klas in Speciaal onderwijs	School bepaalt, met een maximum van 8 leerlingen per groep. Geldt alleen voor leerlingen die <u>geen</u> fysiek contact nodig hebben i.v.m. beperking, en leerlingen waarbij geen verzorgingscomponent aan de orde is waar contact tussen volwassene-leerling noodzakelijk is (toiletgang/ADL/EMB/Medisch handelen).	School bepaalt, met een maximum van 15 leerlingen per groep Geldt alleen voor leerlingen die <u>geen</u> fysiek contact nodig hebben i.v.m. beperking, en leerlingen waarbij geen verzorgingscomponent aan de orde is waar contact tussen volwassene-leerling noodzakelijk is (toiletgang/ADL/EMB/Medisch handelen).	School bepaalt, maar geen maximum. Geldt alleen voor leerlingen die <u>geen</u> fysiek contact nodig hebben i.v.m. beperking, en leerlingen waarbij geen verzorgingscomponent aan de orde is waar contact tussen volwassene-leerling noodzakelijk is (toiletgang/ADL/EMB/Medisch handelen).
		2A - Cluster 1	Ambulant begeleide leerlingen in regulier onderwijs: Idem aan regulier onderwijs; school waar leerling is ingeschreven bepaalt op de leerling wel/niet naar school kan gaan.	Ambulant begeleide leerlingen in regulier onderwijs: Idem aan regulier onderwijs; school waar leerling is ingeschreven bepaalt op de leerling wel/niet naar school kan gaan.	Ambulant begeleide leerlingen in regulier onderwijs: Idem aan regulier onderwijs; school waar leerling is ingeschreven bepaalt op de leerling wel/niet naar school kan gaan.
		2B - Cluster 2	Geen specifieke aanpassingen	Idem	Idem
		2C - Cluster 3	Leerlingen die afankelijk zijn van de mond/gezichtsexpressie: hierbij moet een grotere afstand voor in acht genomen worden. Geen specifieke aanpassingen	Idem	Idem

	2D- Cluster 4	Geen specifieke aanpassingen	Idem	idem
3	Doelgroepbepaling SO/SBO en VSO			
	3A - Cluster 1 / 2 / 4 , SBO en VSO	Geen specifieke aanpassing in doelgroep (onderbouw groep 1-4 / leeftijd 4-8)	Geen specifieke aanpassing in doelgroep (onderbouw groep 1-4 / leeftijd 4-8)	Geen specifieke aanpassing in doelgroep (onderbouw groep 1-4 / leeftijd 4-8)
	3B – Cluster 3	Specifieke keuzes op basis van leerlingpopulatie op schoolniveau in verband met intensief contact leraar-leerling	Specifieke keuzes op basis van leerlingpopulatie op schoolniveau in verband met intensief contact leraar-leerling	Specifieke keuzes op basis van leerlingpopulatie op schoolniveau in verband met intensief contact leraar-leerling
4	Consequenties voor lestijd in Speciaal onderwijs	Bij reduceren onderwijstijd voorkeur voor hele dagen i.v.m. vervoer. Ene week 2 dagen fysiek school en 3 dagen afstandsonderwijs. Andere week 3 dagen fysiek school en 2 dagen afstandsonderwijs. School maakt zelf een rooster hiervan.	Bij reduceren onderwijstijd voorkeur voor hele dagen i.v.m. vervoer. Ene week 2 dagen fysiek school en 3 dagen afstandsonderwijs. Andere week 3 dagen fysiek school en 2 dagen afstandsonderwijs. School maakt zelf een rooster hiervan.	Bij reduceren onderwijstijd voorkeur voor hele dagen i.v.m. vervoer. Ene week 2 dagen fysiek school en 3 dagen afstandsonderwijs. Andere week 3 dagen fysiek school en 2 dagen afstandsonderwijs. School maakt zelf een rooster hiervan.
5	Focus	Leerling-contact en aangepast onderwijsaanbod	Leerling-contact en aangepast onderwijsaanbod	Leerling-contact en aangepast onderwijsaanbod
6	Consequenties voor aanbod	Aangepast onderwijsaanbod.	Aangepast onderwijsaanbod.	Aangepast onderwijsaanbod.
7	Consequenties schoolgebouw en faciliteiten	Schoolinrichting aanpassen (looprichting, ingang/uitgang) Buiten spelen aanpassen (groepen splitsen) Halten/brengen aanpassen (taxivervoer)	Schoolinrichting aanpassen (looprichting, ingang/uitgang) Buiten spelen aanpassen (groepen splitsen) Halten/brengen aanpassen (taxivervoer)	Schoolinrichting aanpassen (looprichting, ingang/uitgang) Buiten spelen aanpassen (groepen splitsen) Halten/brengen aanpassen (taxivervoer)
8	Consequenties voor les op afstand	Combinatie fysiek onderwijs/afstandsonderwijs blijft gehandhaafd	Combinatie fysiek onderwijs/afstandsonderwijs blijft gehandhaafd	Combinatie fysiek onderwijs/afstandsonderwijs blijft gehandhaafd